

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ**

вул. Богомольця, 10, м. Київ, 01601
тел.: (044) 256-03-33, факс: (044) 253-64-04
сайт: www.mvs.gov.ua
код згідно з ЄДРПОУ 00032684

**Комітет Верховної Ради
України з питань
правоохоронної діяльності**

від _____ 20__ р. № _____

Про опрацювання законопроектів

Відповідно до листа Голови Комітету Верховної ради України з питань правоохоронної діяльності Дениса Монастирського від 17 березня 2020 року № 0427/3-820 Міністерство внутрішніх справ України в межах компетенції опрацювало проект Закону України «Про приватну детективну діяльність» (реєстр. № 3010 від 04.02.2020), унесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Галушком М. Л. та Медяником В. А. (далі – законопроект № 3010), та альтернативний проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» (реєстр. № 3010-1 від 18.02.2020), унесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами Кожем'якіним А. А., Цимбалюком М. М., Наливайченком В. О. та ін. (далі – законопроект № 3010-1), у зв'язку із чим повідомляє таке.

Метою законопроектів є законодавче врегулювання здійснення приватної детективної (розшукової) діяльності як одного із шляхів забезпечення конституційних гарантій людини та громадянина на захист своїх законних прав та інтересів.

Разом із цим щодо законопроекту № 3010 слід звернути увагу на таке.

Пунктом 1 частини першої статті 1 (Визначення основних термінів) передбачається визначити, що «детективна таємниця – це захищена згідно із законом інформація, яка стала відомою приватному детективу у зв'язку з наданням ним приватних детективних послуг і не є державною, або іншою конфіденційною інформацією, визначеною законами України».

Проте запропоноване визначення терміна «детективна таємниця» потребує уточнення, оскільки воно не узгоджується з положеннями Закону України «Про інформацію».

Підписувач Герашенко Антон Юрійович
Сертифікат 41CDBEF7B7ADD7310400000AD0E000074260000

МВС України
№15915/3/12-2020 від 21.05.2020

129779

Так, відповідно до частини першої статті 20 (Доступ до інформації) Закону України «Про інформацію» за порядком доступу інформація поділяється на відкриту та на інформацію з обмеженим доступом, а згідно з частиною першою статті 21 цього Закону України інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова.

Водночас у законодавстві України поняття державної інформації не визначено.

Частиною першою статті 3 (Приватний детектив) передбачається встановити, що приватним детективом може бути «фізична особа, яка має громадянство України, повну вищу юридичну освіту або вищу освіту за спеціальністю «правоохоронна діяльність», володіє державною мовою, стаж роботи в галузі права або правоохоронної діяльності 3 роки, пройшла відповідне навчання з метою зайняття приватною детективною діяльністю та отримала свідоцтво про право на заняття приватною детективною діяльністю».

Щодо вказаних вимог до рівня освіти приватного детектива слід зазначити, що Закон України «Про вищу освіту» не використовує поняття «повна вища освіта».

Відповідно до частини першої статті 5 (Рівні та ступені вищої освіти) цього Закону України підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітніми чи науковими програмами на таких рівнях вищої освіти: початковий (короткий цикл); перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий); науковий.

Згідно із частиною другою вказаної статті здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти: молодший бакалавр; бакалавр; магістр; доктор філософії/доктор мистецтва; доктор наук.

Окремо слід звернути увагу, що статтею 6 (Функції Уповноваженого органу у сфері регулювання приватної детективної діяльності) пропонується вирішити питання щодо уповноваженого органу в сфері регулювання приватної детективної діяльності. Проте позиція Міністерства внутрішніх справ України, стосовно визначення МВС уповноваженим органом, зважаючи на специфіку його діяльності та наявні можливості, була висловлена в листі МВС від 10 квітня 2020 року № 11740/1/12-2020 і на сьогодні залишається незмінною.

Крім того, пунктом 1 частини першої статті 13 (Види приватних детективних послуг, що можуть надаватися суб'єктами приватної детективної діяльності) до приватних детективних послуг передбачається віднести збирання, фіксування та дослідження відомостей, необхідних для розгляду справ у кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному судочинстві, на замовлення сторони відповідного провадження.

За відсутності чіткої конкретизації таких відомостей фактично допускається можливість збирання суб'єктами приватної детективної діяльності

доказів для розгляду справ у кримінальному судочинстві, що не узгоджується з нормами Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України).

Згідно із частиною першою статті 93 (Збирання доказів) КПК України збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, стосовно якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим кодексом.

З урахуванням того, що законопроект № 3010 не містить пропозицій щодо надання приватному детективові відповідного процесуального статусу, він не може вважатися суб'єктом збирання доказів. У зв'язку із цим правові підстави використання сторонами провадження отриманих приватними детективами відомостей для розгляду справ у кримінальному судочинстві відсутні.

Частиною четвертою статті 2 (Правова основа здійснення приватної детективної діяльності) суб'єкти приватної детективної діяльності не наділені правом здійснювати оперативно-розшукові заходи та негласні слідчі (розшукові) дії, віднесені законом до компетенції органів правопорядку.

Крім того, пунктами 7, 8 частини першої статті 15 (Права суб'єктів приватної детективної діяльності) передбачається наділити суб'єктів приватної детективної діяльності правом здійснювати спостереження на відкритій місцевості, у громадських місцях та на транспорті з метою отримання необхідної інформації, а також правом на фотозйомку, відео- та аудіозапис, застосування інших технічних засобів фіксації інформації загального призначення.

Такі методи отримання інформації за своєю суттю є оперативно-розшуковим заходом, передбаченим пунктом 11 частини першої статті 8 (Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність) Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», та негласною слідчою (розшуковою) дією, визначеною статтею 269 (Спостереження за особою, реччю або місцем) КПК України.

Слід зазначити, що згідно із частиною першою статті 269 КПК України проведення вказаної негласної слідчої дії дозволяється лише на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248-250 цього кодексу, та виключно в досудовому розслідуванні тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Отже, положення пунктів 7, 8 частини першої статті 15 передбачають надання приватному детективові більш широкого кола повноважень для здійснення спостереження, фотозйомки, відео- та аудіозапису на відкритій місцевості, у громадських місцях та на транспорті, чим на сьогодні законодавчо наділені правоохоронні органи.

Водночас законопроект № 3010 не містить пропозицій щодо визначення процедури, спрямованої на гарантування дотримання прав осіб, стосовно яких здійснюється таке спостереження та зйомка (запис), установлюючи лише обмеження, пов'язані з недопустимістю створення загрози життю та здоров'ю громадян, навколишньому середовищу.

Пунктом 2 частини першої статті 16 (Обов'язки суб'єктів приватної детективної діяльності) пропонується визначити обов'язок суб'єктів приватної детективної діяльності дотримуватися вимог конфіденційності щодо отриманої інформації, крім випадків, коли така інформація містить факти про готування або замах на вчинення кримінального правопорушення.

У пункті 1 частини другої цієї статті передбачається встановити заборону відповідним суб'єктам приховувати від правоохоронних органів інформацію про факти вчинення тяжкого або особливо тяжкого кримінального правопорушення чи про готування до вчинення такого кримінального правопорушення, що стала їм відома в процесі здійснення приватної детективної діяльності.

Ураховуючи викладене, інформацію про факти вчинення злочину невеликої або середньої тяжкості не забороняється приховувати від правоохоронних органів.

Крім того, положення вказаних норм не відповідають один одному в частині визначення тяжкості кримінального правопорушення, інформацію про яке забороняється приховувати.

Аналогічне зауваження стосується пункту 3 частини першої статті 20 (Гарантії приватної детективної діяльності), у якому встановлено заборону на проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, матеріальних носіїв інформації, пов'язаних із здійсненням приватної детективної діяльності за винятком випадків, якщо є достатні дані вважати, що в цих документах міститься інформація, яка свідчить про вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Окремо слід зауважити, що запропонована норма не узгоджується з положеннями статей 161 (Речі і документи, до яких заборонено доступ) та 162 (Речі і документи, які містять охоронювану законом таємницю) КПК України, якими визначено вичерпний перелік речей і документів, до яких заборонено доступ і які містять охоронювану законом таємницю.

Законопроектom № 3010 також пропонується доповнити Кримінальний кодекс України (далі – КК України) новою статтею 182-1 (Незаконне розголошення детективної таємниці). Санкцією запропонованої статті передбачається альтернативне покарання у вигляді виправних робіт на строк до двох років.

Беручи до уваги перше речення частини першої статті 57 (Виправні роботи) КК України, покарання у вигляді виправних робіт устанавлюється на строк від шести місяців до двох років і відбувається за місцем роботи засудженого.

З урахуванням того, що відповідно до пункту 1 частини першої статті 10 (Припинення дії свідоцтва про право на зайняття приватною детективною діяльністю), дія свідоцтва про право на зайняття приватною детективною діяльністю припиняється в разі засудження приватного детектива за вчинення кримінального правопорушення (після набрання вироком законної сили),

застосування покарання у вигляді виправних робіт стосовно особи, яка вчинила зазначене правопорушення, перебуваючи в статусі приватного детектива, фактично унеможлиблюється.

Щодо законопроекту № 3010-1, вважаємо за доцільне звернути увагу на таке.

Частиною першою статті 5 (Приватний детектив) передбачається визначити, що приватним детективом може бути громадянин України, який досяг 21 року, володіє державною мовою, має вищу юридичну освіту або стаж роботи в оперативних підрозділах чи органах досудового розслідування не менше трьох років, пройшов відповідне навчання з метою здійснення приватної детективної (розшукової) діяльності та отримав у встановленому законом порядку свідоцтво про право на зайняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю.

Абзацом другим частини першої вказаної статті встановлюється, що для цілей цього Закону вищою юридичною освітою є освіта, здобута в Україні (або на території колишнього СРСР до 1 грудня 1991 року) за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра, а також вища юридична освіта за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку.

На нашу думку, передбачена законопроектом № 3010-1 вимога до рівня та спеціальності, за якими особа повинна мати освіту для того, щоб претендувати на отримання в установленому законом порядку свідоцтва про право на зайняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю (далі – ПДРД), сформульована некоректно.

Так, слід звернути увагу на те, що чинний Закон України «Про вищу освіту» не передбачає здобуття особою освітньо-кваліфікаційного рівня. Відповідно до частини першої статті 5 (Рівні та ступені вищої освіти) вказаного Закону здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти: молодший бакалавр; бакалавр; магістр; доктор філософії/доктор мистецтва; доктор наук.

Додатково слід зауважити, що через некоректність ужитого в абзаці другому частини першої статті 5 формулювання вищою юридичною освітою може вважатися освіта за будь-якою спеціальністю, що, на нашу думку, не узгоджується з профілем діяльності суб'єкта ПДРД.

Крім того, відповідно до частини четвертої статті 4 (Суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності) суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності не мають права здійснювати оперативно-розшукові заходи, віднесені законом до виключної компетенції оперативних підрозділів.

Водночас пунктом 7 частини першої статті 13 (Права суб'єктів приватної детективної (розшукової) діяльності) передбачається наділити суб'єктів ПДРД правом здійснювати зовнішнє спостереження на відкритій місцевості, у

громадських місцях та на транспорті за рішенням уповноважених осіб у порядку, передбаченому КПК України.

На нашу думку, такий метод отримання інформації за своєю суттю є оперативно-розшуковим заходом, передбаченим пунктом 11 частини першої статті 8 (Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність) Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», та негласною слідчою (розшуковою) дією, визначеною статтею 269 (Спостереження за особою, річчю або місцем) КПК України.

Слід зазначити, що згідно із частиною першою статті 269 КПК України проведення вказаної негласної слідчої дії дозволяється лише на підставі ухвали слідчого судді, постановленої в порядку, передбаченому статтями 246, 248–250 цього кодексу, та виключно в досудовому розслідуванні тяжкого або особливо тяжкого злочину.

Отже, положення пункту 7 частини першої статті 13 передбачають надання приватному детективові більш широкого кола повноважень для здійснення спостереження, ніж на сьогодні законодавчо наділені правоохоронні органи, не встановлюючи при цьому відповідних механізмів запобігання порушенням прав осіб, щодо яких здійснюватиметься такий захід.

Відповідно до пункту 1 частини третьої статті 12 (Види детективних послуг, що можуть надаватися суб'єктами приватної детективної (розшукової) діяльності) пропонується передбачити, що дозволяється надання такого виду приватних детективних (розшукових) послуг, як збирання, фіксування та дослідження відомостей, необхідних для розгляду справ у цивільному, господарському, адміністративному та кримінальному судочинстві, на договірній основі із сторонами судового процесу.

Слід зауважити, що у КПК України не використовується термін «сторони судового процесу», натомість пунктом 19 частини першої статті 3 цього Кодексу визначено термін «сторони кримінального провадження».

Крім того, пунктом 7 частини третьої статті 12 до видів приватних детективних (розшукових) послуг віднесено пошук і збір даних, які можуть бути приводом або підставою для звернення замовника приватних детективних послуг до правоохоронних органів або до суду з метою захисту його законних прав та інтересів. Водночас у законопроекті № 3010-1 не уточнюється, які саме відомості та дані мають право збирати, фіксувати та досліджувати суб'єкти ПДРД.

За відсутності чіткої конкретизації таких відомостей фактично допускається можливість збирання суб'єктами ПДРД доказів для розгляду справ у кримінальному судочинстві, що не узгоджується з нормами КПК України.

Згідно з частиною першою статті 93 (Збирання доказів) КПК України збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, стосовно якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому цим кодексом.

З урахуванням того, що законопроект № 3010-1 не містить пропозицій щодо надання приватному детективу відповідного процесуального статусу, він не може вважатися суб'єктом збирання доказів. У зв'язку з цим правові підстави використання сторонами провадження отриманих приватними детективами відомостей для розгляду справ у кримінальному судочинстві відсутні.

З огляду на викладене вважаємо, що законопроекти № 3010 та №3010-1 потребують доопрацювання.

Заступник Міністра

Антон ГЕРАЩЕНКО